

Ralph Erskine

Haar wegen zijn wegen der liefelijkheid, en al haar paden vrede, Spr. 3 vers 17. (*1^e preek*)

Gelijk de weg van de godsdienst een *veilige en zekere* weg is (Spreuken 10:9), zo wordt hij hier beschreven als een *aangename en liefelijke* weg. In de voorafgaande verzen worden verscheidene andere kentekenen gegeven, welke als zoveel gronden zijn, om ons te bewegen naar de ware wijsheid en Christus, de wezenlijke Wijsheid van de Vader, te vragen. De gelukzaligheid van hen die wijsheid vinden is een zeer voortreffelijke gelukzaligheid, ver te boven gaande wat in deze wereld te vinden is, (vers 14, 15). Het is ware gelukzaligheid, waarin al die dingen begrepen zijn, welke verondersteld worden een mens gelukkig te maken (vers 16, 17). De wijsheid wordt hier voorgesteld als een verstandige en schone koningin, die giften uitdeelt aan haar geliefde onderdanen; zoals, lengte van dagen, ja het eeuwig leven; rijkdom en eer. Hier zijn ware rijkdommen, de onnaspeurlijke rijkdommen van Christus; ware eer, "de rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste;" ja, al waren zij in deze wereld in donkerheid begraven, in de toekomstige zullen zij blinken gelijk de zon. Hier is waar genoeg; "haar wegen zijn wegen der liefelijkheid."

Het is geen bewijsgrond tegen dit onderwerp, dat de goddeloze wereld geen vermaak kan scheppen in de wegen van de Wijsheid; want gelijk dat voedsel verrukkelijk is voor een beest, dat voor een mens walglijk zou zijn als de dood, zo ook zijn die dingen liefelijk voor een onvernieuwd mens, daar een geheiligde ziel van zou walgen. Het is daarom geen wonder, dat die dingen die voor een vernieuwde ziel zeer liefelijk zijn, verafschuwd worden door hen, van welken de beestachtige natuur nooit werd veranderd, of die geen geestelijke gezondheid hebben. Indien wij wilden bewijzen, dat wijn aangener smaakt dan azijn, of brood dan as, zouden wij ons daartoe niet wenden tot een zieke of kranke; een gezonde, die moet dat beoordelen. Zij die geringe gedachten van God hebben, kunnen Hem niet liefhebben, of zich in Hem verlustigen, maar allen, die Hem in Christus eren, weten en erkennen, dat "de wegen der wijsheid wegen der liefelijkheid zijn, en alle haar paden vrede."

Zoals de mensen zien, zo is datgene waarin zij zich vermaken. Wij zijn van nature vol van boosaardige vijandschap tegen God en de Godzaligheid, en daarom zijn zij door geen rede te overtuigen, dat God en de Godzaligheid de liefelijkste dingen zijn; ik zeg, geen rede zal hen van die vijandschap overtuigen, geen rede zal een luiaard overtuigen, dat arbeid beter is dan slaap of luiheid; geen rede zal een dronkaard, vraat, of wellusteling overreden, dat onthouding en matigheid het aangenaamste leven zijn. Zolang God hun harten niet verandert, zullen zij niet veranderen van datgene waarmee zij zich vermaken.

De woorden van onze tekst bevatten tweeërlei leer.

- De ene is, "dat de wegen der wijsheid liefelijkheid zijn;"
- de andere, "dat haar paden vrede zijn."

Verscheiden vragen kunnen hier worden voorgelegd en opgelost, om de woorden daardoor nauwkeuriger te verklaren en tot beter begrip van hun mening.

(1) *Wat moeten wij verstaan door de wegen van de Wijsheid?*

Aangezien wij door de Wijsheid voornamelijk Christus moeten verstaan, Die de Wijsheid Gods is, in Wie al de schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn, zo moeten wij door de wegen van de Wijsheid verstaan, of de wegen waarin de Wijsheid tot ons komt, welke zijn goedertierenheid en waarheid: "Gij zult Jakob de trouw [of waarheid] Abraham de goedertierenheid geven, die Gij onze vaders van oude dagen af gezworen hebt" (Micha 7:20); "Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid, en Zijner waarheid aan het huis Israëls" (Psalm 98:3). Goedertierenheid legt het fundament; waarheid legt de hoeksteen aan; of de wegen welke de Wijsheid ons aanwijst, om er in te wandelen, welke zijn geloof en liefde. Het geloof ziet Christus en neemt de toevlucht tot Hem: de liefde verlustigt zich in Hem. Door het geloof komen wij tot Christus: door de liefde wandelen wij in Zijn liefelijke wegen.

(2) *Waarom wordt er gezegd, dat de wegen der Wijsheid liefelijkheid zijn? Zij zijn niet slechts liefelijk, maar liefelijkheid, in het afgetrokkene.*

Dit is om aan te wijzen, dat de wegen van de Wijsheid zodanig zijn, dat er overvloedige verlustiging en voldoening in te vinden is. Al de genietingen en gemakkelikheden van de zinnen zijn niet te vergelijken bij het vermaak, dat de begenadigde ziel vindt in de omgang en de gemeenschap met God, en in de loopbaan van heilige Evangeliedienst en gehoorzaamheid. Het is dan ook niet slechts deze of die weg van de Wijsheid, maar haar wegen zijn alle bestrooid met rozen en vermaken

(3) *Wat moet men verstaan door de paden van de Wijsheid?*

Indien dit iets anders betekent dan de wegen van de Wijsheid, en niet maar een andere uitdrukking voor dezelfde zaak is, dan schijnt het te betekenen, dat niet slechts de wegen van de godsdienst in het algemeen, maar dat al de bijzondere paden van die weg liefelijk zijn. Iedere genadedaad, elke plicht, elk bijzonder deel van de geestelijke dienst, ja het verborgen pad van de godsdienstplichten, zowel als de openbare wegen van de godsdienst, zijn alle liefelijkheid.

(4) *Wat moet verstaan worden door vrede?*

Dat de paden der Wijsheid niet alleen vredig, maar vrede zelf zijn; niet alleen op vrede uitlopen, want: "Let op de vrome, en ziet naar de oprechte; want het einde van die man zal vrede zijn:" want zij brengen ook mee, bevorderen en vermeerderen vrede en verzoening tussen God en de mens; vrede van het geweten tussen de mens en Hem; en vrede van overeenstemming tussen mensen onderling. Van het eerste leest u in Rom. 5:1 "Wij de gerechtvaardigd zijnde uit het geloof hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus;" van het tweede in Spreuken 15:15 "Een vrolijk hart is een gedurige maaltijd;" en van het derde in Psalm 133:1 "Ziet hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook samen wonen."

De woorden zelf zijn een leerstellig voorstel, waaraan wij in de behandeling niets toevoegen, namelijk:

Dat de wegen van de Wijsheid liefelijkheid en haar paden vrede zijn.

De volgorde waarin wij dit leerstuk ter opheldering, met de Goddelijke bijstand, zullen behandelen is de volgende:

- I. Zullen wij de waarheid van dit voorstel aantonen, dat de wegen van de Wijsheid liefelĳkheid zijn.
- II. De hoedanigheid overwegen van dat vermaak, dat in de wegen van de Wijsheid wordt gevonden.
- III. Over de bijzondere paden van de Wijsheid spreken, welke alle vrede zijn.
- IV. De natuur en de eigenschappen van die vrede verklaren, en
- V. Het gehele onderwerp toepassen.

I. Wij zullen de waarheid van dit voorstel trachten aan te tonen, namelijk, "dat de wegen van de Wijsheid liefelĳkheid zijn." Dit kunnen wij doen,

1. bij wijze van gevolgtrekking uit bijzonderheden, door sommige van de wegen van de Wijsheid, die liefelĳkheid zijn, voor te stellen.
2. Door enkele van de bronnen van vermaak te ontsluiten, waaruit de kinderen van de Wijsheid, die hun wegen bewaren, hun vermaken en vertroostingē putten.

1^e Wij kunnen de waarheid van de opmerking bewĳzen uit een gevolgtrekking van bijzonderheden, door sommige van de wegen van de Wijsheid die liefelĳkheid, zijn na te speuren. Ik zal hier vier wegen van de Wijsheid vermelden, namelijk: voorzienige besturingen; leerstellingen; evangelische genaden; en geestelĳke weldaden en werken van God in en omtrent de kinderen van de Wijsheid, die alle liefelĳkheid zijn.

[1] Er zijn voorzienige besturingen, die een deel zijn van de wegen van de Wijsheid. Deze zijn wonderlĳk vermakelĳk en onnaspeurlĳk. (Rom. 11:33) "O diepte des rĳkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelĳk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlĳk Zijn wegen!" (Openb. 15:3) "Groot en wonderlĳk zijn Uw werken, Heere, Gij almachtige God; rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen; Gij Koning der heiligen." De Heere geeft Zijn volk dagelijks reden Hem te loven voor Zijn goedertierenheid, (Psalm 35:27) "Groot gemaakt zij de Heere die lust heeft tot de vrede Zijns knechts."

Tegenwerping. Maar *wat te zeggen van Zijn roeden en verdrukkingen?* "Alle kastĳding, als die tegenwoordig is, schĳnt geen zaak van vreugde maar van droefheid te zijn" (Hebr. 12:11)

Antwoord. Men moet in aanmerking nemen, dat er niet geschreven staat, dat zij een zaak van droefheid zijn, maar dat zij dat schĳnen te zijn. Zij zijn niet waarlĳk smartelĳk, maar verblijdend, want er kan veel blijdschap zijn in de verdrukking (1 Thess. 3:7). Indien wij de Schrift raadplegen, zullen wij vinden, dat grote verdrukking gepaard gaat met blijdschap (Hab. 3:16, 17, 18). Zo ook David was zeer bang; Saul jaagde hem na als een veldhoen en vervolgde hem; de Filistijnen verdachten hem; zijn vrienden, in plaats van hem te kunnen troosten, waren gevangen genomen; het volk sprak van hem te stenigen; Maar David sterkte zich in zijn God (1 Sam. 30:6). Ziet ook Jak. 1:2 en 2 Kor. 12:10. "Acht het voor grote vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoekingē valt." "Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden om Christus wil. Want als ik zwak ben, dan ben ik machtig." Zij waren verblijd in hun verdrukking. Zij hebben de roving van hun goederen met blijdschap aangenomen (Hebr. 10:34). Er zijn veel voorbeelden, die dit bewĳzen; zelfs verheugden de martelaars zich in de vlammen. Waarom riep die martelaar uit, dat het vuur en de pijniging welke hij verduurde, liefelĳker waren dan een bed van rozen? Waarom waren Paulus en Silas zo opgewekt en vrolijk in een duistere kerker en hun voeten verzekerd in de stok? Wel, zij bezegelden dit met hun bevinding, dat de wegen van de Wijsheid liefelĳkheid zijn, namelijk in voorzienige besturingen en zeer droevige bedelingen, zowel als in voorspoedige.

[2] Er zijn leerstellingen die een deel zijn van de wegen van de Wijsheid, en ook die zijn alle liefelĳkheid. De waarheden en leerstukken van Gods Woord zijn zoeter dan honig en

honingzeem (Psalm 19:11). "Uw getuigenissen zijn mijn vermaken", zegt David (Psalm 119:24). "Als Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw Woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten (Jer. 15:16). Hiermee wordt te kennen gegeven, dat Zijn woorden moeten worden opgegeten en verwerkt, voordat de zoetheid daarvan kan worden gesmaakt. Er is voornamelijk in de leer van het Evangelie van Christus een bijzondere aangenaamheid, Hoe liefelijk is het leerstuk van Zijn vleeswording! Ziet hoe de engelen die bezingen voor de herders (Lukas 2:10-14). Gaat van Zijn vleeswording tot Zijn dadelijke gehoorzaamheid; wat is die liefelijk! Zij is de gerechtigheid Gods; de menselijke natuur van Christus had nimmer enig bestaan afgescheiden van de Goddelijke; zodra zij er was, was zij verenigd met God. Zo verheerlijkte Hij de wet. Laat ons voortgaan van Zijn doen tot Zijn lijden. Hoe liefelijk is de leer van Zijn lijdelijke gehoorzaamheid! Hij is om onze overtredingen verwond; bevredigde de rechtvaardigheid Gods, "heeft Zichzelf voor ons overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk" (Ef. 5:2). O wat een liefelijk en smakelijk leerstuk kan dat voor ons zijn! Maar, laat ons van Zijn lijden voortgaan tot Zijn opstanding. Hoe liefelijk is de leer van Christus' opstanding! Hier is de grondslag van onze blijde hoop. "Wij zijn wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden" (1 Petrus 1:3). Gaan wij van Zijn opstanding over tot Zijn hemelvaart. Hoe liefelijk is de leer van de hemelvaart van Christus! (Ef. 4:8) "Als Hij opgevaren is in de hoogte heeft Hij de gevangenis gevangen." (Hand. 5:31) "Deze heeft God door Zijn rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekering en vergeving van de zonden. (Psalm 68:19) "Gij zijt opgevaren in de hoogte, Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd, Gij hebt gaven genomen, om uit te delen onder de mensen. De woorden zijn zeer nadrukkelijk: "Hij is opgevaren in de hoogte, Hij heeft gaven genomen voor de mensen." Ziet verder van Zijn hemelvaart op Zijn voorbeding. Hoe liefelijk is de leer van Zijn voorbeding in de hemel. Hiervan lezen wij: 1 Joh. 2:1, 2) "Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige." (Hebr. 7:25) "Hij kan volkomen zaligmaken degenen die door Hem tot God gaan, also Hij altijd leeft om voor hen te bidden." Hij is God in onze natuur; niets kan de mens nader zijn dan de mensheid. Christus is van ons geslacht, en Gods eeuwige Zoon, Zijn geliefde Zoon; al wat Hij vraagt verkrijgt Hij; "de Vader hoort Hem altijd." Deze leerstellingen zijn zoveel bronnen, waaruit ware gelovigen veel vertroosting en zoetheid kunnen putten.

Ik kan over dit punt een menigte liefelijke dingen aanvoeren; zoals, de liefelijke raadgevingen van Christus, de liefelijke nodigheden, de liefelijke beloften, en de liefelijke getuigenissen van het Woord.

1. De liefelijke raadgevingen van Christus in het Woord zoals: (Openb. 3:17, 18) "Ik raad u, dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden, en de schande van uw naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt." O wat een liefelijke Raadgever is Christus, de Wijsheid Gods! "Hij zal u leiden door Zijn raad, en daarna zal Hij u in heerlijkheid opnemen."
2. De liefelijke nodigheden van het Woord, zoals deze: (Jesaja 55:1) "O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs wijn en melk;" en, (Matth. 11:28) "Komt herwaarts tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." (Hoséa 14:2) "Bekeer u, o Israël, tot de Heere uw God toe, want gij zijt gevallen om uw ongerechtigheid." (Jer. 3:4, 14, 22) "Zult gij niet van nu af tot Mij roepen: Mijn Vader, Gij zijt de Leidsman mijner jeugd." Bekeert gij u, afkerige

kinderen, spreekt de Heere, want Ik heb u getrouwd; en Ik zal u aannemen, een uit een stad, en twee uit een geslacht, en zal u brengen te Sion." "Keert weder, gij afkerige kinderen, Ik zal uw afkeringen genezen." En hoe liefelijk zal Hij hen op de laatste dag nodigen, die hier Zijn nodiging gehoor geven. "Komt, gij gezegende mijns Vaders! Beërft dat koninkrijk hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld."

3. De liefelijke beloften van het Woord, die groot en dierbaar, en Ja en Amen zijn in Christus, zoals
- de belofte van wedergeboorte; (Ezech. 36:26) "En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwe Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en Ik zal u een vlezen hart geven."
 - De belofte van rechtvaardigmaking en vergeving van zonde; (Hebr. 8:12) "Want Ik zal hun ongerechtigheden genadig zijn, en hun zonden en hun overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken."
 - De belofte van aanneming tot kinderen; (2 Kor. 6:18) En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige."
 - De belofte van heiligmaking; (Ezech. 36:27) "En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen."
 - De belofte van de Geest daartoe overvloediglijk te zullen geven; "Want Ik zal water gieten op de dorstige, en stromen op het droge; Ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten, en Mijn zegen op uw nakomelingen" (Jesaja 44:3).
 - De belofte van vernieuwde mededelingen uit Zijn volheid; Joh. 1:16) "En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade."
 - De beloften van vrede en vertroosting; (Joh. 16:33) "Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt."
 - De belofte van sterkte en ondersteuning, en van alles wat nodig is tot de verrichting van de dadelijke en lijdelijke plicht, tot doen en lijden; (Jesaja 40:29) "Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft."
 - De belofte van Zijn altijddurende tegenwoordigheid; (Hebr. 13:5) "Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten."
 - De belofte van volharding; (Jer. 32:40) "En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal Mijn vrees in hun hart geven, dat zij niet van mij afwijken."
4. De liefelijke getuigenissen van het Woord, met betrekking tot andere dingen, behalve wat ik nu vermeld heb; zoals:
- (1) Een getuigenis van liefelijke gelijkenissen; onder anderen die van de verloren penning, en welke blijdschap het terugvinden daarvan verschaft. Daardoor wordt voorgesteld welke waarde de Heere stelt op de verloren ziel, wanneer zij gevonden wordt; alsof het een schat is waarin Hij bijzonder vermaak scheidt. De gelijkenis van het verloren schaap; zo een als wij zijn, en welke blijdschap er was toen het gevonden werd. De gelijkenis van de verloren zoon, en wat een vreugde er was toen hij terugkwam. Deze zijn alle drie aangetekend in Lukas 15.
 - (2) Een getuigenis van liefelijke voorzienigheden; zoals de voorzienigheid over Jozef; de voorzienigheid over Esther; alle voorzienigheden in betrekking tot Israël; de voorzienigheid omtrent de drie jongelingen en Daniël, die in het boek van Daniël zijn aangetekend: Wat een veld van liefelijke overdenking is hier!

- (3) Een getuigenis van liefelijke bevindingen van de heiligen; zoals de bevinding die David had, dat de Heere hem uit de klauw van de leeuw gered en uit de ruisende kuil opgehaald had; zijn bevinding van gemeenschap met God; (Psalm 84:11) "Één dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders"; (Psalm 63:2) "Voorwaar ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer." De bevinding van de bruid: (Hoogl. 2:3) "Ik heb grote lust in Zijn schaduw, en zit er onder, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet. Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij." Ja, tot onze vertroosting zijn er getuigenissen opgetekend van hun bevindingen onder verlaten en duisternis; (Psalm 77:8) "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten? Heeft God vergeten genadig te zijn? (Jesaja 49:14) Maar Sion zegt: De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mijner vergeten."
- (4) Een getuigenis van liefelijke benamingen, die God, Christus, de Geest en de heiligen worden gegeven.
1. Vele liefelijke benamingen worden aan God gegeven, als: "de Vader der barmhartigheden;" de God en Vader van onze Heere Jezus Christus;" de Vader der wezen." O! Laten arme, vaderloze, hulpeloze zondaren opmerken, wat een liefelijke, aangename bron hier voor hen geopend wordt. (Psalm 10:14) "Gij ziet het immers, want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve; op U verlaat zich de arme; Gij ziet geweest een Helper der wezen." Hij wordt genoemd; (Jer. 2:13) De Springader des levendigen waters;" een Fontein die altijd opspringt en overvloedt. (Jesaja 35:6, 7) "Alsdan zal de kreupele springen als een hert, en de tong des stommen zal juichen; want in de woestijn zullen wateren uitbarsten, en beken in de wildernis. En het dorre land zal tot staand water worden, en het dorstig land tot springaders der wateren; in de woning der draken, daar zij gelegen hebben, zal gras met riet en biezen zijn." Hij wordt genoemd de Hoop Israëls; (Jer. 14:1) "O Israëls (hoop, of) verwachting, zijn Verlossing in tijd van benauwdheid!" Hij wordt een zondevergevend God genoemd; (Exod. 34:6, 7) Heere, Heere, God, barmhartig en genadig, Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft." Hij wordt een gebedverhorend God genoemd; (Psalm 65:3) "Gij hoort het gebed; tot U zal alle vlees komen."
 2. Veel liefelijke namen worden Christus gegeven. Hij wordt de Herder genoemd; de getrouwe Herder; de overste Herder; de goede Herder, Die niet zal dulden, dat Zijn volk iets ontbreekt; hun zal geen voorraad, bescherming, besturing, raad, of wat ook ontbreken; ook een goedertieren Herder; Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een herder; Hij zal de lammeren in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtjes leiden (Jesaja 40:11). Hij wordt de Heelmeester genoemd; de barmhartige Samaritaan; de Heere onze Heelmeester. Hij wordt de Verlosser genoemd, Die ons rantsoen betaalt. Hij wordt de Wens aller heidenen genoemd; een Vriend; een Man; een Bruidegom; een Broeder; een Voorspraak; Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst, Zon der gerechtigheid, de Zaligmaker van zondaren. Elk van deze betrekkelijke titels is vol van zoetheid en liefelijkheid. Ook Zijn vergelijkende benamingen zijn vol liefelijkheid: Hij is veel schoner dan de mensenkinderen; heerlijker dan de rooftergen; de blinkende Morgenster; de Roos van Saron; de Appelboom onder de bomen des wouds. En naast al deze zijn Zijn volstreekte namen vol van liefelijkheid: Hij is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid; de Waarachtige God en het eeuwige leven. O wat een heerlijk veld van overdenking is hier voor de begenadigde ziel!
 3. Vele liefelijke benamingen worden gegeven aan de Heilige Geest. Hij wordt de Indachtigmaker genoemd (Joh. 14:26); de Helper, Die onze zwakheden te hulp komt

(Rom. 8:26); de Leraar (1 Joh. 2:27); de Openbaarmaker van diepe en verborgen dingen, Die alle dingen onderzoekt, ook de diepten Gods; de Overtuiger (Joh. 16:8); Hij Die heiligt; de heidenen worden geheiligd door de Heilige Geest (Rom. 15:16). Daarom wordt Hij de Geest der heiligmaking genoemd (Rom. 1:4); de Trooster (Joh. 14:26); de Getuige (Joh. 15:26); Die zal van Mij getuigen; de Voorbidder, Die voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen (Rom. 8:26). Het woord, dat door Trooster is overgezet, betekent een Voorspraak. O wat zijn hier liefelijke dingen!

4. Vele liefelijke benamingen worden de kinderen Gods gegeven. Zij worden Gods tempel genoemd (1 Kor. 3:16); Gods gewenste akker (Jer. 35:10) zij hebben Hem veel gekost: de leden van Zijn lichaam; elke gelovige mag Hem zijn Hoofd noemen; de beminden des Heeren, die zeker zullen wonen; de beminde van Zijn ziel (Jer. 12:7) de bruid, de vrouw des Lams (Openb. 21:9). O wat een liefelijke verwantschap is dit! Zij zijn Zijn kroon; zij zullen een sierlijke kroon zijn in de hand des Heeren (Jesaja 62:3); het eigendom van de Heere der heirscharen (Mal. 3:17); Zijn kudde; ja Zijn oogappel, "want die ulieden aanraakt raakt Zijn oogappel aan" (Zach. 11:8).

Al deze liefelijke dingen en een grote verscheidenheid van andere, zijn te vinden in de leerstellingen van Zijn Heilig Woord, welke een deel zijn van de wegen van de Wijsheid. Zij zijn dan voorzeker liefelijkheid.

Tegenwerping. *Maar wat zegt u van de geboden en bedreigingen van het Woord? Is daar enige liefelijkheid in?*

Antwoord. Zeker het Woord is een magazijn van verlustiging. De geboden leggen ons een liefelijk werk op; de striktste dienen slechts om onze ellenden van ons te weren, en ons van het mes af te houden waarmee wij onze vingers, indien niet onze keel, zouden afsnijden. De strengste bedreigingen weerhouden ons slechts van in het verterend vuur te lopen en ons enig genot te ontlopen. Zo dragen zelfs de bitterste delen van Gods Heilig Woord bij tot ware verlustiging en wezenlijk genoegen.

[3] Behalve voorzienige besturingen en leerstellingen zijn er evangelische genaden, die een deel zijn van de wegen van de Wijsheid. Iedere genadedaad brengt voldoening en verlustiging mee. Ik zal tot voorbeeld nemen: *kennis, geloof, liefde en hoop*.

1. De kennis, welke een deel is van de wegen van de Wijsheid, in welke wij genodigd worden te wandelen, is liefelijk. Wat een liefelijke zaak is het God in Christus te kennen, zoals dat geopenbaard is in het Evangelie! Dit is een spiegel waarin zoveel uitnemende dingen te zien zijn. Het genot van de natuurlijke kennis is groot, maar de liefelijkheid van de zaligmakende kennis is veel groter. Het genot, dat de groten hebben in hoven, in grootsheid, en praal, en luister, is niet te vergelijken bij het genot, dat een ijverig student in zijn boeken heeft; nochtans is dat genoegen niets, bij hetgeen een gelovige heeft in de kennis van God en Christus. Indien u dat genot en dit genoegen bij elkaar vergelijkt, versmaden wij de vergelijking; Maar wanneer u het genot, dat dronkaards, hoereerders en wellustelingen hebben in hun vleselijk wegen, vergelijkt wilt met de liefelijkheid van de wegen van de Wijsheid, dat versmaden wij niet alleen, maar dat verfoeien wij. De Wijsheid geeft ons de kennis van de beste dingen; de kennis van toekomstige dingen; de kennis van dingen die zeer liefelijk zijn. O wat is liefelijker dan de kostelijke zaligheid, God, en de heerlijkheid! De verlustigingen van de zintuigen zijn de laagste en dierlijkste, ja walgelijk, in vergelijking van de hemelse verlustigingen van een vernieuwd gemoed. Hoe liefelijk is de kennis van de dingen die het nauwst in verband staan met onze zielen en de eeuwige zaligheid! Dit moet een feestmaal zijn voor de gemoederen van de wijzen. Vraag iemand, die kermt onder het gewicht van de zonde en de vrees voor de toorn Gods, of de

geruststellende kennis van vergeving van de zonde, en verzoening met, en aanneming bij God, hem niet aangenamer zou zijn, dan al uw vleeselijk genot u zijn kan. Vraag een ziel, die het bewijs van haar genade heeft verloren en in duisternis wandelt, of de ontdekking van haar deel aan Christus, en de verzekering van de liefde Gods, en het terugkeren van het licht van Zijn aanschijn haar niet aangenamer zou zijn, dan enig vermaak of genoegen, dat de aarde kan verschaffen. Vraag iemand op zijn sterfbed, als hij niet onzinnig is, of de kennis van zijn zaligheid hem nu niet beter en liefelijker zou zijn, dan al de zinnelijke vermaken en waardigheden van de wereld. Hoe liefelijk is de kennis die zeker en onfeilbaar is! En dat is deze kennis. Zij is gegrond op het onfeilbaar Woord van God, dat duurt tot in eeuwigheid. Hoe liefelijk is de kennis die bevindelijk is! Dat de ziel gesmaakt heeft, dat de Heere genadig is, en dat zij de zoetheit van Zijn liefde heeft geproefd, is een liefelijker kennis, dan de geleerdste goddelozen in de wereld kunnen hebben.

2. Wat is het geloof een liefelijke genade! Te ervaren, dat wij op een rots staan, en dat onder ons eeuwige armen zijn, en dat wij zo'n volkomen zekerheid van onze zaligheid hebben als de onveranderlijke eed van de onveranderlijke God, wat een genot moet dat zijn voor de gelovige ziel! De moeite van de Godvruchtigen vloeit meest voort uit hun ongeloof, maar hoe meer zij geloven, hoe meer zij vertroost worden; (Joh. 14:1) "Uw hart worde niet ontroerd: Gijlieden gelooft in God gelooft ook in Mij." Het leven van het geloof is een liefelijk leven. Dewelke gij niet gezien hebt, en nochtans liefhebt; in dewelke gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde (1 Petrus 1:8). Gij, "die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof, tot de zaligheid, die bereid is, om geopenbaard te worden in de laatste tijd. In welke gij u verheugt, nu een weinig tijd (zo het nodig is) bedroefd zijnde door menigerlei verzoeken (1 Petrus 1:5, 6). Er is blijdschap en vrede in het geloven (Rom. 15:13). O hoe liefelijk is het geloof van de onzienlijke dingen (Hebr. 11:1) Hem te zien Die onzienlijk is! Hoe liefelijk is het geloof van eeuwige liefde! De terugblik van het geloof, en het vooruitzien van het geloof van eeuwige liefde!

3. De liefde is een liefelijke genade; de liefde Gods. Helaas! Alle genoemens van de wereld zijn maar beuzelingen en als het speelgoed van een kind, vergeleken bij het genot van de liefde Gods. Er is een liefelijkheid in het uitgaan van de ziel naar zo'n voorwerp. Indien de zinnelijke mensen vermaak hebben in hun snode en ongeoorloofde begeerten, en de eerzuchtige wereld genot vindt in haar ijdele begeerten, dan moeten de Godvruchtigen zeker een ander soort van genoegen hebben in hun geestelijke verlangens, en nog veel meer in hun liefde. En, indien elke liefde, krachtens haar natuur, een liefelijkheid ziet in het geliefde voorwerp, wat een onuitsprekelijke liefelijkheid moet er dan zijn in de liefde Gods! Hoe liefelijk zijn de diensten van de liefde! Zoals die van Jakob voor Rachel. Hoe liefelijk zijn de smarten van de liefde! Er is een liefelijkheid in krankheid van liefde (Hoogl. 2:4).

4. De hoop is een liefelijke genade. Wat een blijdschap is er in de hoop van de heerlijkheid (Rom. 5:2). Het is niet een hoop op verderfelijke rijkdommen, maar op een onverderfelijke kroon. Het is niet een hoop op het woord van een bedrieglijk mens, maar op het woord van de eeuwige God. Deze hoop zal ons nooit beschamen. Hoe liefelijk is het, wedergeboren te zijn tot een levende hoop op die hemelse erfenis (1 Petrus 1:3). O wat is het genot van spijs en drank, van vrolijkheid en dartelheid, van hoogmoed en dapperheid? Niets dan blote verdwijnende dromen. "Indien wij alleen in dit leven zijn hopende, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen", maar deze hoop op het toekomstige leven hebbende, zijn wij de gelukkigste van alle mensen.

Zo zou ik over al de genaden van de Geest kunnen handelen. Elke genadedaad bevat een bron van liefelijkheid in zich, zelfs die geestelijke handelingen van bekering of berouw, droefheid naar God en doding, welke zeer moeilijk en bitter schijnen te zijn. Geestelijk vasten gaat gepaard met geestelijk feesthouden. (Zach. 8:19) "Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Het vasten van de vierde, en het vasten van de vijfde, en het vasten van de zevende, en het vasten van de tiende maand, zal den huize Juda tot vreugde, en tot blijdschap, en tot vrolijke hoogtijden wezen." Hoe kon hun vasten een hoogtijd zijn? Wel er is liefelijkheid in evangelische boetvaardigheid. De tranen van droefheid naar God zijn tranen van blijdschap. Nooit heeft de gelovige meer genoegen, dan wanneer hij met een betrand oog tot Christus opziet. (Psalm 126:5, 6) "Die met tranen zaaien zullen met gejuich maaien. Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende, maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijn schoven." Zij maaien zowel terwijl zij zaaien als daarna; en als de zaaitijd een oogsttijd is, wat zal dan wel de oogst zelf zijn? Zo ziet u; dat de wegen van de Wijsheid liefelijkheid zijn.

[4.] Er zijn geestelijke weldaden en werken Gods in en omtrent de kinderen van de Wijsheid, die een deel zijn van de wegen van de Wijsheid, en die alle liefelijkheid zijn. De werken Gods zijn de wegen Gods. (Openb. 15:3) "Groot en wonderlijk zijn uw werken, Heere, Gij almachtige God; rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen." Ik zal vier van Zijn weldadige werken vermelden, die vol van liefelijkheid zijn, namelijk: *verlichting, rechtvaardigmaking, heiligmaking en verheerlijking.*

1. Verlichting is het werk van Christus, de Wijsheid Gods, zoals hij een Profeet is. O hoe liefelijk is dit Goddelijk licht. (2 Kor. 4:6) "God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus." Het is een licht, dat in de ziel schijnt, waardoor niet alleen het hoofd onderricht, maar ook het hart verzadigd en veranderd wordt. Is het licht van de natuurlijke zon liefelijk, wat moet dan het licht van de Zon der gerechtigheid wel zijn?

2. Rechtvaardigmaking is het werk van Christus, zoals hij een Priester is. O wat een liefelijkheid ontdekt zich in dit werk, in deze weg van de Wijsheid! (Rom. 5:1, 2, 11.) "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus; door Welken wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welke wij staan, en roemen in de hoop der heerlijkheid Gods. En niet alleenlijk dit, maar wij roemen ook in God, door onzen Heere Jezus Christus, door Welken wij nu de verzoening gekregen hebben." Ziet hoe David zich in dit werk verheugt: (Psalm 103:3, 4, 5) Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden; Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest; Die uw leven verlost van het verderf, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden; Die uw mond verzadigt met het goede, uw jeugd vernieuwt als eens arends." Wat een vrede geeft een bekendmaking van de vergeving van de zonde in de ziel: "Zoon! wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven."

3. Heiligmaking is het werk van Christus, zoals hij een Koning is, want hiermede richt Hij Zijn troon op in het hart. O wat een liefelijkheid is daarin te zien, want overeenkomstig de mate van heiligheid zijn de geestelijke zinnen geoefend. Als het oog zich verlustigt in het geliefde voorwerp, en het oor gestreeld wordt door welluidende tonen, en de smaak geniet van voedsel, en de reuk van welriekende geur; hoe liefelijk moet het dan wel zijn de heerlijkheid van Christus te aanschouwen, Zijn stem te horen, Zijn goedheid te proeven, Zijn kracht gewaar te worden en Zijn geur te ruiken. Is er enige liefelijkheid in versiering en in schoonheid, hoe

liefelijk moet het dan wel zijn, versierd te wezen met het schone beeld van God! De vruchten van dit werk zijn liefelijk, zowel voor God als voor de ziel. (Hoogl. 4:16; 5:1; en 2:14) "Ontwaak Noordenwind, en kom gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten! Ik ben in Mijn hof gekomen, o Mijn zuster, o bruid. Ik heb Mijn mirre geplukt, met Mijn specerijen; Ik heb Mijn honigraten met Mijn honig gegeten, Ik heb Mijn wijn, mitsgaders Mijn melk gedronken. Eet, vrienden, drink en wordt dronken, o Liefste. Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene van een steile plaats, toon Mij uw gedaante; doe Mij uw stem horen, want uw stem is zoet, en uw gedaante is liefelijk."

4. Verheerlijking en volkomen zaligheid is het werk van Christus en daarin is het genot van de heiligen volkomen. Hij is hun een oorzaak van de eeuwige zaligheid geworden (Hebr. 5:9). Het is Zijn werk hen te roepen tot deze vreugde, en hen in Zijn vreugde te doen ingaan, en hen daarvan ten volle te overtuigen. "Gij zult mij het pad des levens bekend maken; verzadiging van de vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw rechterhand eeuwiglijk" (Psalm 106:11). Dan zijn gewis de wegen van de Wijsheid liefelijkheid.

2° Om deze waarheid verder te bewijzen, namelijk, dat de wegen van de Wijsheid liefelijkheid zijn, door enige liefelijke bronnen van genot te ontsluiten, waaruit de kinderen van de Wijsheid, die haar wegen bewaren, hun vertroosting putten, zal ik een viervoudige bron en fontein vermelden, waaruit de gelovige zijn genot kan trekken, namelijk: God en Zijn eigenschappen; Christus en Zijn volheid; de Geest en Zijn werkingen; het verbond en zijn beloften.

1. God en Zijn eigenschappen zijn de bron en fontein van de vergenoeging van de gelovigen. O wat is hier een oceaan van verlustiging! Hij is een God van oneindige macht, wijsheid en goedheid. Hier is wijsheid om te besturen, macht om te beschermen, heiligheid om te heiligen, rechtvaardigheid om te voldoen, goedheid om medelijden te hebben, en getrouwheid om alles te doen wat Hij gezegd heeft. Waar zult u troost vinden, als u die niet in God vindt? Wat een schraal portie is de wereld. Maar God is het eeuwig en onveranderlijk Deel van Zijn volk. Er is meer grond van troost in dat ene woord: "Ik zal uw God zijn", dan in duizend werelden. Wat kan hun ontbreken, die een God hebben om er heen te gaan? Kan hem water ontbreken die de Oceaan bezit? Kan hij licht missen, die de Zon tot zijn beschikking heeft?
2. Christus en Zijn volheid zijn de Fontein en Bron van zijn genot; de Schatkamer van Zijn verlustiging waaruit hij dagelijks mag halen wat hij tot zijn troost behoeft. De grote dingen die hij voor Zijn bruid doet zijn onuitsprekelijk. Hij betaalt al haar schulden en voorziet in al haar behoeften. Al haar fonteinen zijn in Hem, en uit Zijn volheid ontvangen zij ook genade voor genade (Joh. 1:16). In Hem woont al de volheid van de Godheid lichamenlijk (Kol. 2:9, 10) en zij zijn volmaakt in Hem. Hij is ons geworden wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing (1 Kor. 1:30).
3. De Geest en Zijn werkingen zijn de Bron en Fontein van de vertroosting van de gelovigen. Hij is de Trooster (Joh. 16:7) en Hij geeft soms een sterke vertroosting: (Hebr. 6:18) "Opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is, dat God liege, een sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hoop vast te houden." Zij die de Geest van het geloof en van de bekering hebben, hebben de belofte van de Geest tot vertroosting, en in al Zijn onderscheiden werkingen zijn menigvuldige vertroosting. De Geest wordt in Zijn werking vergeleken bij de wind: (Hoogl. 4:16) "Ontwaak Noordenwind, en kom gij Zuidenwind,

doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien"; bij water: (Joh. 3:5) "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan;" bij vuur: (Matth. 3:11) "Die zal u met de Heilige Geest en met vuur dopen;" bij olie: (Psalm 45:8) "Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid; daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met vreugdeolie boven Uw medegenoten; (1 Joh. 2:27) "En de zalving, die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet nodig, dat iemand u lere; maar gelijk dezelve zalving u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig, en is geen leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, zo zult gij in Hem blijven." Nu, dit is de wind, die liefelijk hun zeilen vult, en hun reis naar de hemelse haven bevordert. Dit is die fontein van water in hen, opspringende tot in het eeuwige leven; en de beekjes van deze rivier verblijden de stad Gods. Dit is het vuur, dat hun harten brandende in hen maakt, en dit is de vreugdeolie, die de raderen van hun ziel smeert, om de Christelijke loopbaan te lopen, terwijl de blijdschap des Heeren hun sterkte is.

4. Het verbond en zijn beloften zijn voor de gelovigen fonteynen en bronnen van vermaak. De gehele schat van het Evangelie is hun gegeven, om er zich in te verlustigen. De zinnelijke, onwetende wereld weet er weinig van, welke liefelijke en ondersteunende genoegens daar voor hen uit voortvloeien. Wat verschafte dit een vertroosting aan David: "Hoewel mijn huis also niet is bij God. nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is, voorzeker is daarin al mijn heil, en alle lust, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten." (2 Sam. 3:5). Gods verbond der belofte, dat in Christus vast staat, is de vertroosting van de Christen in al zijn ellenden: (Psalm 119:50) "Dit is mijn troost in mijn ellende; want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt." Een belofte uit de Schrift, van de liefde Gods en van het toekomstige leven, is oneindig meer waard dan al de rijkdommen, waardigheden en genoegens van de wereld; deze vergaan, "maar het Woord des Heeren bestaat in der eeuwigheid." Wij hebben beloften, die gepast zijn voor elke staat en iedere moeilijkheid. O vrienden, welke vertroosting zouden wij kunnen vinden, als wij geen belofte hadden? Wat anders dan een belofte kan hen vertroosten, die in het gemis verkeren? Wij kunnen meer verblijd zijn in ziekte, met een belofte dan anderen in hun gezondheid, zonder een belofte. Een belofte in de gevangenis is meer dan vrijheid; een belofte in armoede is meer dan rijkdom; een belofte in de dood is beter dan het leven. Al wat u hebt, zonder een belofte, kunt u in één ogenblik verliezen, samen met uw ziel en uw hoop; Maar al wat u hebt, met een belofte, staat vast. Ja gelovige, u bent onuitsprekelijk veel zekerder van hetgeen u in belofte hebt, dan van wat u bezit. De vertroosting die u bezit is de stroom vertroosting, die spoedig kan ophouden, maar de vertroosting die u in belofte hebt is de fontein vertroosting, die nooit kan worden afgesneden. Daarom worden wij geroepen door het geloof te leven en niet bij gevoel. Gevoelige vertroosting is hier niet vast, maar de belofte, de grond van het geloof, is vast en onbeweeglijk. Wij kunnen met blijdschap door de dood gaan met een belofte van het leven in onze hand, terwijl de ongelovigen in wanhoop in het stof terneer liggen. Al zouden wij door ongelof aan de belofte Gods twijfelen, nochtans zal dat de belofte niet krachteloos maken, want: "Het vaste fundament Gods staat." Al zouden hemel en aarde voorbij gaan, Zijn Woord zal niet voorbij gaan, totdat alles zal vervuld zijn.